

Rákosi és a krumplibogár

2016 június 13. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

• [0](#)

5

Átlag: 5 (1 szavazat)

Mérték

A magyar miniszterelnökök közül 1848-tól 1988-ig, száznegyven év alatt mindössze egyetlennek sikerült találkoznia hivatalban lévő amerikai elnökkel.

„Senki sem tudta elfogyasztani közülünk a gondosan összeálogatott hatalmas munkásmenüt, csak Rákosi Mátyás...”

A magyar miniszterelnökök közül 1848-tól 1988-ig, száznegyven év alatt mindössze egyetlennek sikerült találkoznia hivatalban lévő amerikai elnökkel: Nagy Ferencnek, 1946 júniusában. Ez a találkozó is legfeljebb néhány percig tartott, és a legfontosabb része az volt, hogy Truman pózolhasson az egzotikus vendéggel a Fehér Ház lépcsőjén.

Majd 1988-ban követte ezt Reagan elnök és Grósz Károly kényszeredett kézfogása. Talán nem véletlen, hogy Grósz amerikai útjáról a magyar közvélemény leginkább a Miki egérrel történt találkozásra emlékszik Disneylandben.

Egy évvel később már egyik magyar kormányfő sem volt hivatalban.

Nagy Ferencnek menekülnie kellett a kommunista puccs elől, ezzel a magyar demokráciakísérlet felszámolása a végső szakaszába lépett. Grósz maga alá temette az összeomló szocialista pártállam.

Nagy Ferenc személyében 1946. június 11-én az első hivatalban lévő magyar miniszterelnök lépett amerikai földre. Az utazás célja az volt, hogy megnyerje az Amerikai Egyesült Államok vezetőit egy, a trianoninál igazságosabb békeszerződésnek.

Nagy Ferenc talán hitt benne, hogy ez lehetséges.

Truman vidéki rövidáru-kereskedő volt, és persze politikus. A nyomasztó mértékű hatalom lényegében az ölébe hullott Roosevelttel halálával. Nagy Ferenc parasztember és kisgazdapárti politikus, akár meg is értethette volna magát Trumannel. Hogy ez nem így történt, annak nem csak az az oka, hogy nem tudott angolul.

Az amerikai meghívást itthon teljesen eltérő módon értelmezték. A kommunisták szerint az amerikaiak ellensúlyozni akarták Nagy Ferenc moszkvai útjának „sikerét”. Moszkvában Nagy semmiféle sikert nem ért el, Sztálin és Molotov a szűk vodkazás közben ügyesen félrevezette. Viszont itthon csak a Szovjetunió jóindulatáról, nagylelkőségéről lehetett hallani. A kisgazdák és a polgári demokrácia hívei arra számítottak, hogy az Amerikai Egyesült Államokban jelentős támogatást kapnak a Baloldali Blokkal szembeni élesedő küzdelmükhöz. Erre nagy szükség is lett volna.

Ezt ellensúlyozandó a delegációba Rákosi Mátyás is „bedelegálta” magát, a „legvörösebb kommunista”, ahogy magát nevezte. (Lehet, hogy később megbánta ezt, mert a legenda szerint Berijának és Sztálinnak gyanús lett, hogy állandóan mosolyog...) Rögtön jelentkeztek a szociáldemokraták is: utazott Ries István igazságügy-miniszter is. A „nyugati út” június 8-tól 25-ig tartott, és a magyar delegáció megállt Párizsban és Londonban is.

Az amerikai útnak a határokra vonatkozó magyar javaslat tárgyában nem volt eredménye. Az amerikaiak lényegében elhárították a magyar területi igényeket (Romániával szemben). Eredmény volt, hogy az amerikaiak visszaadták a Magyar Nemzeti Bank náluk lévő aranykészletét, illetve ígéretet tettek a Nyugatra hurcolt magyar javak visszajuttatására is.

Felemelték a Magyarországnak szánt hitelkeretet is. Talán abban is volt szerepe az útnak, hogy az Amerikai Egyesült Államok nem támogatta a magyarok egyoldalú kitelepítését Csehszlovákiából. Az aranykészlet tekintetében kikötötték, hogy nem lehet jóvátétel céljára felhasználni, vagyis a szovjet megszállók nem vihetik magukkal.

Az aranyra nagy szükség volt a forint megteremtéséhez. Jelentős értékű volt szó. Még a „veszteségek és részesi kiadások” levonása után is több mint harmincmillió dollárról.

A viszonyokra jellemző, hogy a magyar államnak egyetlen repülőgépe sem volt. Így a Szövetséges Ellenőrzési Bizottság amerikai képviselőjének gépén indultak. Az utazásról Nagy Ferenc és Rákosi Mátyás is írt emlékiratában.

Tanulságos összevetni a kettőt. A „tengeribetegségre” mindketten emlékeztek, amit egy vihar okozott, de Nagy megfigyelte azt is, hogy „Rákosi elvett egy könyvet, mintha egykedvűen olvasna, a mögötte ülők szerint azonban New Yorktól Washingtonig egyetlen lapot sem fordított a könyvben”.

Rákosi a washingtoni magyar követre, Szegedy-Maszák Aladárra tett epés megjegyzést, akinek „kálvinista gyakorlatiassága csak annyiban mutatkozott meg, hogy a Chorin családba n?sült”.

A Chorin-Kornfeld-Weiss ipari-pénzügyi konglomerátum - a leghatalmasabb magyar vagyon - valóban át meg át volt sz?ve családi szálakkal. Chorin Ferenc felesége Weiss Manfréd lánya volt. Szegedy-Maszáké pedig Kornfeld Hanna, akinek az édesanyja egy másik Weiss lány. Rákosi ilyesmiket is számon tartott.

A Trumannál tett látogatásról Rákosi megállapította, hogy az elnöknek fogalma sincs a „magyarkérdésr?l”.

Truman néhány udvariassági kör után csak arról kérdezte Nagy Ferencet, hogy mi a magyar kormány álláspontja a dunai kérdésr?l. Aztán következtek a fényképek.

A miniszterelnök szerint az elnök azt mondta: „A fényképészek diktatúrája alól még Amerikában sem vonhatja ki magát az ember.” Rákosi viszont úgy emlékszik, ? jegyezte meg az elnöknek:

„Nem is tudtam, hogy az Egyesült Államokban is diktatúra van.

- Miféle diktatúra? – kérdezte meglepetten.

– A fényképészek diktatúrája.”

A valódi tárgyalások Byrnes külügyminiszterrel és még inkább Acheson külügyminiszter-helyettessel zajlottak. Utóbbi Rákosi szerint tipikus reakciós amerikai, szemtelen, kihívó magatartással. Nagy Ferenc szellemes, jóindulatú, szívélyes emberként jellemzi.

Nagy Ferenc megemlékezik egy sajtókonferenciáról, ahol kapott egy nehéz kérdést: „Azt mondja meg, miniszterelnök úr, hogy Magyarország gazdasági értékeib?l a németek raboltak-e el többet, vagy az oroszok?” Kétségtelenül jogos kérdés volt. Rákosi feszengett. Az újságíró biztos szellemesnek tartotta magát. A válasz: „Különbséget kell tenni a kett? között. A németek és nyilasok raboltak, az oroszok pedig hadizsákmányt ejtettek Magyarországon.” Nagy szerint „általános der?” fogadta a válaszát. Lehet, hogy nem tudta, hogy Moszkvában is hallják. Több tárgyalás is volt, például az Egyesült Nemzetek Segélyezési és Újjáépítési Hivatalában (UNRA) és a szenátus külügyi bizottságában. Rákosinak a legszimpatikusabb Helen Douglas szenátor asszony volt, aki rokonszenvezett a magyarországi fejleményekkel. Hogy Kirk Douglas filmsztár felesége mit érthetett ezen, már aligha derül ki.

Nagy Ferenc közben szembesült az amerikai kérésekkel, amelyek rendszeres gazdasági információt igényeltek az Amerikai Egyesült Államok kormánya számára Magyarországtól, illetve légügyi egyezményt sürgettek a két állam között.

Nagynak kínos volt, hogy egyiket sem ígérhette meg, ezek a kérdések ugyanis a megszálló szovjet hatóságok kompetenciájába tartoztak. „Szégyelltem magamat, hogy a sok jóságot még olyan kívánságok teljesítésével sem áll módomban honorálni, amelyeknek teljesítése pedig els?sorban Magyarország érdekét szolgálná” - írta. Rákosi ellenben nem szégyellte magát, s?t titkon még remélte is, hogy az utazás végül eredménytelen lesz. A fogadásokon viszont nagyon is elemében volt. Flörtölt Hiller „Bébivel”, ahogy bizalmasan nevezte Hiller Kamillát, a magyar alumínium- és bauxitkirály Hiller József szépséges lányát, aki Key amerikai SZEB-misszióvezet? fiához ment feleségül. Rákosi dicsekedett, hogy még lánykorából ismerte. Talán sokatmondóan hunyorgott is.

Nagy Ferencet f?leg a mez?gazdaság érdekelte, meg a hatalmas er?m?vek, a nyüzsg? forgalom, a rengeteg autó, a munkásoknak fából épített „valóságos ideiglenes városok” meg az önkiszolgáló étterem b?séges adagja, amib?l a magyar delegáció is kapott fejenként negyvenöt centért. „Senki sem tudta elfogyasztani közülünk a gondosan összeálgatott hatalmas munkásmenüt, csak Rákosi Mátyás...” - írta, és felidézte Rákosi szavait is: „Van itt elég, miért kíméljük az amerikaiakat azzal, hogy meghagyjuk az ételt?”

Rákosi igen kritikus volt. És ha a panelházakba beköltözik a poloska? - kérdezte. Nagy Ferenc elhárította a megjegyzést, mire Rákosi „megmagyarázta”, hogy a krumpli, a kukorica és a dohány mellett a poloskát is Amerikának köszönhetjük. És akkor a krumplibogárról még nem is szólt, amit az imperialisták később Tito segítségével dobtak át a magyar határon...

Az amerikai ipar, mezőgazdaság és életmód nyilvánvalóan nagy hatást tett a magyar küldöttségre, de nem Rákosira. Számára gazos volt a kukorica, rongyos a farmer ruhája, férges az alma. „Hiába, Amerikában sem fenékgig tejfel!” - jegyezte meg többször.

Találkozott a küldöttség az Amerikai Atomenergia-ügyi Bizottság elnökével is, akiről szokás szerint kiderült, hogy magyar származású. Lillenthal hosszan beszélt arról, hogy a háborút meg kell akadályozni, de Rákosi szerint apolitikusan, „mint vakok a színekről”. De sokat sejtetett hozzá, hogy a lánya egy, a kommunistákhoz közel álló fiúhoz ment feleségül.

Sztálinnak később azt is jelentette Rákosi, hogy „sajnos folyton többek társaságában voltam vele, és emiatt a beszélgetések csak a felszínen mozogtak.” Vajon mire számított volna a „felszín alatt?”

Nagy Ferenc el volt ragadtatva New Yorktól - főleg a Broadway éjszakai ragyogásától -, Rákosi viszont csak arra emlékezett, hogy bűdös volt a halpiacon, hangos és csörömpölő a szürke házak felett vágató magasvasút, és hogy a Hudson folyó hídjának közepén hídvárat kellett fizetni.

Nagy Ferencet lenyűgözte az a politikai rendszer, amely ezt a gazdagságot, fejlődést lehetővé tette.

Rákosira a legnagyobb benyomást az tette, hogy a reptérre kikísérte őket egy idős hölgy, aki annak idején részt vett a kiszabadítására szervezett gyűjtési kampányban. „A nagymama biztosított, hogy gyerekei és unokái is kommunisták.” A hatéves unoka boldogan mosolygott.

Hazatérve Nagy Ferenc sikerekről beszélt, de Rákosi Moszkvának azt jelentette, hogy az út „politikailag a békecélok és a magyarság problémáinak ismertetésén kívül semmi néven nevezhető eredményt nem adott.” Ezt nyilván saját érdemének tekintette. Viszont megjegyezte, hogy „Amerika háború által nem sújtott gazdasága meglehetősen benyomást keltett a kisgazdákra és szociáldemokratákra.”

Nagy Ferenc a parlamentben azt állította, hogy a „delegáció a legteljesebb összhangban végezte munkáját.” Emellett idézte Bevin angol külügyminiszternek a határokra vonatkozó „ígéretét”, amely szerint „amilyen mértékben távolodunk idővel a háborútól, oly mértékben lesz mód arra, hogy egy önök számára kielégítőbb megoldáshoz jussunk el.”

Azóta pontosan hetven év telt el. Ezalatt a magyarság sorsa drámaian alakult. Paradox módon a diktatúra szorításának enyhülésével arányosan nőtt a nemzeti pesszimizmus.

A küzdelmet mégsem lehet feladni. Viszont az indokolatlan optimizmusnak sincs helye, mert a „kielégítő megoldás” nem került közelebb.

A szereplők közül Nagy Ferenc bő egy év múlva virginiai gazdálkodó lett, Rákosi pedig „Sztálin legjobb magyar tanítványa”. Utoljára kettejük sorsa 1956-ban találkozott: Rákosi menekült a Szovjetunióba, Nagy Ferenc pedig hazatért, de Bécsből a forradalom napjaiban nem engedték tovább, Budapestre.

Vajon miért?

Szerencsés Károly - www.magyarhirlap.hu

Tisztelt olvasók!

Legyenek olyan kedvesek és támogassák "lájkkukkal" a **Flag Polgári Magazin** Twitter oldalát a következő címen: <https://twitter.com/syracuse73>, illetve a Facebook oldalát pedig az alábbi címen: <https://www.facebook.com/flagmagazin>

- Minden "lajk" számít, segíti a magazin működését!

Köszönettel és barátsággal!

www.flagmagazin.hu

DR. DRÁBIK JÁNOS

100 ÉVVEL TRIANON UTÁN

DVD A trianoni gyaláatról tabumentesen

„Egy film amelyet minden magyarnak látnia kell”

Ajánló